Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVŬ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care dí

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 130. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 15 (27) Iunie 1893.

Sĕrmanii Moţi!

Braşovŭ, 13 Iunie v.

Duşmănia adversarilorŭ noştri faţă de poporulŭ românescŭ a ajunsŭ până la glonţŭ. Acésta ni-o dovedesce şi nóua vĕrsare de sânge, ce s'a întêmplatŭ dílele acestea în munţii apusenĭ, — vĕrsare, căreia au cădutŭ victimă mai multe vieţĭ românescĭ.

Până în momentulŭ de faţă încă n'amŭ primitŭ unŭ raportŭ specialŭ în privinţa acestui casŭ, atâtŭ de tragicŭ şi revoltătorŭ. Vedemŭ însĕ, că foile maghiare grăbescŭ şi de astădată a lua în apĕrare pe ucigaşii ungurĭ, presentândŭ lucrulŭ astfeliu, ca şi cum totŭ numai „sĕlbaticii Valahĭ“ ar fi fostŭ de vină. După raporturile acestorŭ foi, — în a cărora extremă tendenţiositate şi rea voinţă faţă de Românĭ n'avemŭ sĕ ne îndoimŭ de-altmintrelea nicĭ unŭ momentŭ, — lucrulŭ ar sta astfeliu:

Mercurĭ nóptea, în 21 Iunie n. c., „mai bine de o sută de Valahĭ din Roşia, înarmaţĭ din crescetŭ până'n tălpĭ“, ar fi nĕvălitŭ asupra vigililorŭ erarialĭ din muntele Scărişórei, atacându-i. Aceştia însĕ, avêndŭ de mai 'nainte cunoscinţă despre urzirea „complolui“, îi aşteptară cu armele la mână. Când Românii au nĕvălitŭ asupra lorŭ, ceia au descărcatŭ armele. Românii atuncĭ au începutŭ şi ei sĕ împusce. După o scurtă încăerare, Românii s'au retrasŭ şi s'au refugiatŭ la casele lorŭ. Pe câmpulŭ de luptă au rĕmasŭ mai mulţĭ morţĭ şi răniţĭ. După telegramele de până acum, au fostŭ împuşcaţĭ şépte Românĭ. După unŭ altŭ raportŭ telegraficŭ însĕ, ce 'i se trimite din Turda díarului „Magyar Hirlap“, dintre Românĭ au rĕmasŭ morţĭ doi inşĭ, ér alţĭ doi au fostŭ greu răniţĭ. Intre vigilii de pădure încă au fostŭ câţĭva inşĭ uşorŭ răniţĭ.

Aşa descriu foile unguresci nóua vĕrsare de sânge dela Scărişóra. Ele mai adaugă, că „Valahii“ suntŭ liniştiţĭ acum, dér „nu se póte omulŭ încrede în ei, de óre-ce atitudinea lorŭ e încă şi astădĭ ameninţătóre“. Incunosciinţatŭ fiindŭ despre acésta, ministrulŭ ungurescŭ de agricultură a datŭ ordinŭ telegraficŭ, ca sĕ se trimită la faţa locului putere armată. Se asigură, că a şi plecatŭ în urma acésta din Turda o trupă mai mare de gendarmĭ, sub conducerea unui locotenentŭ.

Orĭ câtŭ de tendenţiósă ar fi espunerea acésta a foilorŭ unguresci, din ea ne putemŭ face o închipuire destulŭ de fidelă despre adevĕrata stare a lucrului.

Scimŭ, că nenorociţii noştri Moţĭ din munţii apusenĭ suntŭ daţĭ pradă urgiei guvernului ungurescŭ, care fără nicĭ o milă i-a dusŭ la sapă de lemnŭ şi-i tiraniséză dí de dí în mĕsură totŭ mai mare. Li-a interdísŭ întrebuinţarea munţilorŭ, ceea ce pentru Moţĭ însémnă a-i desmoşteni în modulŭ celŭ mai crudŭ, a-i scóte din patria lorŭ, căcĭ muntele este patria Moţului.

Astădĭ sórtea Moţilorŭ noştri din munţii apusenĭ este sórtea celui mai nenorocitŭ poporŭ din lume. Traiulŭ vieţei li s'a făcutŭ imposibilŭ, căcĭ ei nu aveau altŭ câmpŭ de a-şĭ agonisi pânea lorŭ, decâtŭ munţii. Astădĭ nu mai are bietulŭ Moţŭ de unde-şĭ aduce nicĭ măcarŭ unŭ lemnŭ de focŭ; n'are unde-şĭ pasce o óiă, orĭ unŭ viţelŭ; nu mai póte vêna nicĭ măcarŭ unŭ iepure. Li-s'au luatŭ munţii, — li-s'a luatŭ totŭ.

In asemenĭ împrejurărĭ tirane şi crudele, cine s'ar mai puté mira, décă acestŭ poporŭ blândŭ şi nenorocitŭ s'ar vedé împinsŭ chiar şi la comiterea vre-unui pasŭ desperatŭ? Lorŭ nu le rĕmâne alta, decâtŭ séu sĕ piéră de fóme, séu sĕ ia lumea în capŭ şi sĕ-şĭ părăséscă ţéra strămoşilorŭ sĕi: sĕ părăséscă acea romantică „patriă a lui Iancu“, pe ale căreia regiunĭ stâncóse, înainte de asta cu 45 de anĭ, a luptatŭ cu atâta bravură pentru dreptŭ şi libertate?

Nu este óre de sute şi mii de orĭ mai sfântŭ, mai dreptŭ şi mai firescŭ, ca mai bine sĕ fiă huiduitŭ tiranulŭ, mai bine asupritorulŭ, decâtŭ vechiulŭ şi credinciosulŭ apĕrătorŭ alŭ ţĕrei?

Nu; de-unŭ asemenĭ pasŭ desperatŭ, în împrejurărĭ atâtŭ de desperate, nu ne-amŭ puté mira, deşi în casulŭ de faţă absolutŭ de locŭ nu-lŭ credemŭ admisibilŭ.

Ne mirămŭ însĕ, că în mijloculŭ atâtorŭ popóre marĭ şi culte, se tolerézâ asemenĭ stărĭ de lucrurĭ, carĭ prin vitregitatea şi tirăniile lorŭ blamézâ epitetul veacului, căruia pe nedreptulŭ 'i s'a dísŭ, că este seculŭ culturei şi libertăţii popórelorŭ.

O, Iancule! De-ai învia Tu din mormêntŭ şi ai vedé sórtea ostaşilorŭ Tĕi de odinióră, ai plânge şi — de ruşine şi durere, ai intra érăşĭ în mormêntŭ!

CRONICA POLITICĂ.

— 14 (26) Iunie.

Cetimŭ în *„Gazeta Bucovinei“*, că **Societatea politică „Concordia“** din Bucovina, va ţiné o adunare generală în *11 Iulie* st. n. Din incidentulŭ acesta „Gaz. Buc.“, vorbindŭ de principiile luptei Românilorŭ din Bucovina dice între altele: In acestŭ punctŭ se lovescŭ, precum vedemŭ, o serie de idei, carĭ cadŭ tóte *în sfera organisării* lucrărilorŭ nóstre în ţéră, organisare de care s'a pomenitŭ şi la adunarea trecută. Reamintimŭ acéstă ideiă, pentru-că ea este unulŭ din multele puncte de vedere, una din cele mai importante chestii, de care trebue sĕ ne ocupămŭ şi a cărei resolvare nicĭ n'a fostŭ încercată. *Fiindŭ organisaţĭ mai bine, vomŭ şi dispune de mai multe mijlóce pentru a trezi mai cu succesŭ consciinţa de nemŭ, acolo unde ea slăbesce orĭ s'a perdutŭ chiar.* Căcĭ ne înşelămŭ rĕu, décă credemŭ, că fără de o organisaţiă solidă vomŭ puté accelera, până la gradulŭ, ca sĕ fimŭ mulţumiţĭ, procesulŭ de desvoltare politică a poporului. In Boemia totŭ poporulŭ este ca unŭ trupŭ, unŭ faptŭ mai energicŭ scutură totŭ poporulŭ, ca o sguduitură nervósă întregŭ trupulŭ; dér acelŭ poporŭ este şi fórte cultŭ şi bogatŭ; noi trebue sĕ înlocuimŭ prin munca şi răbdarea omului cultŭ, ce acolo face spontanŭ însuşĭ poporulŭ întregŭ. De acésta datoriă trebue sĕ ne pĕtrundemŭ adêncŭ pentru-că e numai naturalŭ, ca în lupta pentru existenţă a orĭ-cărei colectivităţĭ de fiinţe partea cea mai inteligentă sĕ fiă cea mai activă.

*

Nu puţină supĕrare au produsŭ în céta şoviniştilorŭ maghiarĭ energicele **protestărĭ**, ce le-a ridicatŭ d-lŭ *Franciscŭ Hossu Longinŭ* din Deva în adunarea mai recentă a **comitatului Hunedórei.** „Magyar Hirlap“ dela 25 Iunie, după ce consacra unŭ articulŭ de fondŭ în onórea contelui *Kun Kocsard*, ca celui mai zelosŭ şi mai devotatŭ maghiarisatorŭ, revine asupra cunoscutei propunerĭ, de-a se trimite o deputaţiune, care *în numele comitatului* sĕ felicite pe numitulŭ conte, din incidentulŭ aniversărei sale de 90 de anĭ. „Acéstă propunere“, adauge fóia ungurescă, „nu i-a convenitŭ advocatului Franciscŭ Hossu, care ca *agitatorŭ valahŭ* şi până acum şi-a făcutŭ unŭ tristŭ renume (sic!). Acestŭ domnŭ bunŭ a protestatŭ în contra propunerei, de-a se aduce astfelŭ de onorurĭ lui Kun Kocsárd; deórece, după elŭ, comitatulŭ Hunedórei este unŭ co-

---

FOILETONULU „GAZ TRANS.“

ESCURSIUNI

pe munţii ţĕrei Bârsei şi ai Făgăraşului

de

Ioanŭ Turcu.

III. Pétra Craiului, (înălţimea 2241 m.) Munţĭ stâncoşĭ, cu împregiurimile lorŭ. (O schiţă istorică a comunei Zĕrneştĭ).

Josŭ la pólele Petrei Craiului, în muntele „Vlăduşca“, pe teritoriulŭ comunei Peşterea, se află clădită din lemnŭ o casă a societăţei carpatine transilvane. Şi este tare la loculŭ sĕu, acéstă casă aicĭ, căcĭ turiştii, carĭ voescŭ sĕ iasă susŭ la piramidă, pe vêrfulŭ Petrei, rĕmânêndŭ de regulă peste nópte în acéstă casă, în diminéţa dílei următóre, recreaţĭ de obosóla drumului de până aci, esŭ apoi la vêrfulŭ Petrei, mai pe odihnite şi fără sĕ se încordeze pré tare.

Escursiunile la Pétra Craiului se facŭ de regulă şi mai cu înlesnire trecêndŭ prin comuna Zĕrneştĭ.

Noi, după cum am arătatŭ în partea a doua a acestei scrierĭ, în 29 Iunie 1888, nu am rĕmasŭ peste nópte la casa societăţii carpatine, ci ne-am reîntorsŭ la cuartirele nóstre, la vama dela „Cruce“, din Branulŭ superiorŭ. Urmările acestei reîntórcerĭ le amŭ şi simţitŭ apoi pré aspru în díua următóre. Sciindŭ, că de aci încolo se începŭ greutăţile lucrărei nóstre, căcĭ aveamŭ sĕ continuămŭ marcarea pe locurĭ înalte şi fórte primejdióse, în 30 Iunie desŭ de diminéţă, după ce ne-amŭ făcutŭ gata de plecare, noi, membrii presenţĭ ai comisiunei ungare, cam aşa din glumă, séu şi din curiositate, ne-amŭ mĕsuratŭ cu cumpăna decimală dela vamă. Amŭ trasŭ: eu 71 chile, inginerulŭ reg. e Kovács 74, căpitanulŭ ces. şi reg. Şandru 79 şi Belle, prim-pretorele Branului 99 chile.

Am plecatŭ apoi către Pétra Craiului şi, după o călĕtoriă călare de 3 óre, amŭ ajunsŭ la pólele Petrei în muntele Vlăduşca, în apropierea casei societăţii carpatine.

Pétra Craiului, aflătóre între comuna Zĕrneştĭ şi comunele Branului, are o înălţime de 2241 metri şi formézâ unŭ colosŭ de stâncă de sine stătătorŭ, între muntele Bucegiu şi munţii Făgăraşului, estindêndu-se în direcţiune dela Nordŭ spre Sudŭ către România, dela Zĕrneştĭ până la comuna Rucărŭ în România.

Pétra Craiului are două părţĭ, carĭ se despartŭ una de alta în punctulŭ dela *„Turnŭ“*, din despicătura acestorŭ părţĭ numită „Crepătura“. Partea primă a Petrei, sub numirea de *Bârcu*, la pólele căreia e situată comuna Zĕrneştĭ, este mai mică (cota 2068 m) şi se estinde dela rîulŭ Zĕrneştilorŭ, în direcţiune dela ostŭ spre vestŭ, până la *„Crepătură“*. In partea de dincolo de Crepătură, formândŭ cu partea primă aprópe unŭ unghiu dreptŭ, se estinde dela nordŭ spre sudŭ a doua parte a Petrei, care este mai înaltă şi care formézâ adevĕrata „Pétra-Craiului“.

O formaţiune propriă şi unică în feliulŭ sĕu are Pétra Craiului, ceea ce pré bine îi caracterisézâ şi numirea de „Pétra Craiului“, căcĭ privită şi de josŭ şi de susŭ, este măestósă, este impunĕtóre. Nu este munte, ci este adevĕratŭ o pétră colosală; unŭ lanţŭ de stâncĭ înşirate strînsŭ una lângă alta, carĭ înălţându-şĭ mândru fruntea până la mărimea arătată mai susŭ, la radele sórelui, şi cu deosebire la lumina lunei, oferă privitorului unŭ aspectŭ pomposŭ, înfrumseţatŭ de lumină argintiu-sclipitóre, ce o rĕsfrângŭ dela sine măestósele stâncĭ ale Petrei Craiului.

Dela punctulŭ din Vlăduşca (stêlpulŭ 200), linia de frontieră se ridică spre vestŭ pe cósta Petrei Craiului, până la înălţimea dela piramidă, unde este punctulŭ trigometricŭ cu stêlpulŭ de frontieră Nr. 201, şi de aicĭ apoi duce peste ascuţita creastă a Petrei Craiului, pe de-asupra primejdióselorŭ prăpăstii, în direcţiune sudică până la punctulŭ 202, sub care la piciorulŭ Petrei, în prăpastia de josŭ spre vestŭ, se află verdele piscŭ alŭ *Tămaşului*, acoperitŭ de întinse pădurĭ de bradŭ şi de păşunĭ grase de munte.

In astfelŭ de împregiurărĭ, comisiunea şi mulţimea de lucrătorĭ trebuincioşĭ, sciindŭ, că adĭ, în 30 Iunie 1888, este a se marca linia de frontieră pe primejdiósa crestă a Petrei Craiului, erau cu toţii fórte îngrijaţĭ. Aveamŭ sĕ aşedămŭ la piramidă, în punctulŭ 201, şi apoi de-supra Tămaşului, în punctulŭ 202, câte-unŭ mare stêlpŭ de stejarŭ, anume pregătiţi spre acésta. Pentru ca aceste grele lucrărĭ sĕ se pótă face într'o dí, s'au luatŭ din bună vreme mĕsurĭ,